

Številka: Up-478/15-9

Datum: 14. 3. 2017

SKLEP

Senat Ustavnega sodišča je v postopku za preizkus ustavne pritožbe, ki jo je vložil Nuriya Džinić, Republika Avstrija, ki ga zastopa Janko Jerman, odvetnik v Mariboru, na seji 14. marca 2017

sklenil:

Ustavna pritožba zoper sodbo Vrhovnega sodišča št. VIII Ips 215/2014 z dne 21. 4. 2015 v zvezi s sodbo Višjega delovnega in socialnega sodišča št. Psp 143/2014 z dne 15. 5. 2014 in s sodbo Delovnega in socialnega sodišča v Ljubljani št. XII Ps 1910/2013 z dne 27. 1. 2014 se ne sprejme.

OBRAZLOŽITEV

A.

1. Sodišče prve stopnje je zavrnilo pritožnikov tožbeni zahtevek za odpravo odločb tožene stranke ter za priznanje in odmero starostne pokojnine pritožniku za zavarovalno dobo v trajanju 24 let, 1 mesec in 21 dni. Sodišče druge stopnje je zavrnilo njegovo pritožbo, Vrhovno sodišče pa njegovo revizijo. Sodišča so ugotovila, da je bila pritožniku s strani pristojnega nosilca zavarovanja v Bosni in Hercegovini pred uveljavitvijo Sporazuma o socialnem zavarovanju med Republiko Slovenijo in Bosno in Hercegovino (Uradni list RS, št. 37/08 in 23/11, MP, št. 10/08 in 3/11, v nadaljevanju BBHSZ) priznana in odmerjena samostojna starostna pokojnina na podlagi seštevka zavarovalnih dob v Bosni in Hercegovini in v Republiki Sloveniji. Poleg tega naj bi tudi avstrijski nosilec zavarovanja za pokojninsko dobo, doseženo v Republiki Avstriji, pritožniku priznal svojo dajatev z upoštevanjem skupne pokojninske dobe, dosežene v Republiki Sloveniji in v Bosni in Hercegovini. Na podlagi tretjega odstavka 36. člena BBHSZ, ki v takih primerih izključuje preračun pokojnin po določbah sporazuma, so sodišča zaključila, da pritožnik ni upravičen do preračuna oziroma odmere sorazmernega dela starostne pokojnine pri toženi stranki.

2. Pritožnik zatrjuje, da so mu bile z izpodbijanimi sodbami kršene pravice iz 14., 22., 33. in 50. člena Ustave. Navaja, da kljub izpolnjeni pokojninski dobi in več kot 24-letnemu plačevanju prispevkov v Republiki Sloveniji prejema le 24 EUR pokojnine za 2 leti pokojninske dobe v Republiki Avstriji. Izrecno poudarja, da mu avstrijski nosilec zavarovanja ni priznal dajatve na podlagi slovenske zavarovalne dobe in pri odmeri pokojnine ni upošteval skupne pokojninske dobe v Bosni in Hercegovini in v Republiki Sloveniji. Glede na to zatrjuje napačno uporabo tretjega odstavka 36. člena BBHSZ. Sklicuje se na odločbi Ustavnega sodišča št. Up-360/05 z dne 2. 10. 2008¹ ter št. Up-770/06 z dne 27. 5. 2009.² Meni, da je stališče sodišč o njegovi neupravičenosti do sorazmernega dela starostne pokojnine v Republiki Sloveniji v neskladju tako z ustavno pravico do pokojnine kot tudi z ustavno pravico do zasebne lastnine z vidika upravičenega pričakovanja. To stališče pa naj bi bilo v neskladju tudi z drugim odstavkom 14. člena Ustave. Meni, da ni razumnega razloga za razlikovanje pritožnikovega položaja s položajem zavarovancev, ki so dosegli enako pokojninsko dobo v Republiki Sloveniji in ki pokojninske dobe niso pridobili tudi v drugi državi, pa so upravičeni do "slovenske" pokojnine na tej podlagi. Sodiščem očita tudi kršitev 22. člena Ustave zaradi zavrnitve dokaznega predloga poizvedbe pri nosilcu avstrijskega zavarovanja o tem, katera zavarovalna doba in v kolikšnem trajanju je bila upoštevana pri določitvi višine avstrijske pokojnine. Poleg tega naj bi se sodišča tudi ne opredelila do vprašanja, ali je bil obrazec YU/A 15 posredovan avstrijskemu nosilcu zavarovanja.

B.

3. V skladu s prvim odstavkom 50. člena Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 64/07 – uradno prečiščeno besedilo in 109/12 – v nadaljevanju ZUstS) Ustavno sodišče preizkusi le, ali so bile z izpodbijanimi sodnimi odločbami kršene človekove pravice ali temeljne svoboščine. Zato ustavne pritožbe ni mogoče utemeljiti z navedbami, ki po vsebini pomenijo zgolj ugovor nepravilno ugotovljenega dejanskega stanja oziroma zmotne uporabe prava. Glede na navedeno senat Ustavnega sodišča ni preizkušal tistih navedb ustavne pritožbe, ki po vsebini pomenijo zgolj takšne očitke.

4. Do uveljavitve BBHSZ so se podobne zadeve s prisotnimi mednarodnimi elementi reševale na podlagi drugega odstavka 177. člena Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 109/06 – uradno prečiščeno besedilo – v nadaljevanju ZPIZ-1), ki je določal pravico do izbire pokojnine tudi v primeru, ko zavarovanec izpolni pogoje za pridobitev pokojnin tudi v drugih državah, če pridobi pravice na podlagi istih pokojninskih obdobj. S sklenitvijo BBHSZ sta državi med drugim določili tudi pravila, po katerih se priznavajo pokojnine osebam, ki so zavarovalno dobo dopolnile po zakonodaji obeh pogodbenic. Ob upoštevanju načela hierarhije splošnih aktov iz drugega odstavka

¹ Uradni list RS, št. 113/08, in OdlUS XVII, 85.

² Uradni list RS, št. 54/09.

153. člena Ustave morajo biti zakoni v skladu s splošno veljavnimi načeli mednarodnega prava in z veljavnimi mednarodnimi pogodbami, ki jih je ratificiral Državni zbor. Uveljavitev BBHSZ je torej pomenila izključitev uporabe drugega odstavka 177. člena ZPIZ-1 (pravica do izbire pokojnine) za primere, ki jih ureja ta mednarodna pogodba. S tem je tudi odpadlo utemeljeno pričakovanje v smislu 33. člena Ustave na podlagi te zakonske določbe.

5. V odločbah Ustavnega sodišča št. Up-360/05 in št. Up-770/06, na kateri se sklicuje pritožnik, je Ustavno sodišče presojalo skladnost razlage drugega odstavka 177. člena ZPIZ-1, ki so jo zavzela sodišča, z Ustavo.³ V obravnavani zadevi pa je bila pravna podlaga odločitvam sodišč sklenjeni mednarodni sporazum BBHSZ, ki je drugače določil pravila priznavanja pokojnin osebam, ki so zavarovalno dobo dopolnile po zakonodajah obeh pogodbenic, in posledično za te osebe izključil zakonsko pravico do izbire pokojnine. Glede na to se pritožnik z ustavno pritožbo ne more uspešno sklicevati na citirani odločbi.

6. Kršitev načela enakosti pred zakonom iz drugega odstavka 14. člena Ustave pritožnik utemeljuje z očitki, da naj bi ga sodišče s sporno razlago postavilo v neenak položaj v primerjavi z zavarovanci, ki so dosegli enako pokojninsko dobo v Republiki Sloveniji in ki pokojninske dobe niso pridobili tudi v drugi državi. Tudi ta očitek ni utemeljen. Iz navedene pravice namreč izhaja zahteva, da sodišča, ki uporabijo pravila v konkretnih primerih, enake položaje obravnavajo enako in dosledno uporabljajo pravila, brez upoštevanja osebnih okoliščin, ki v pravnem pravilu niso navedene kot odločilne. Zato načela enakosti pred zakonom ni mogoče obravnavati kot enostavno splošno enakost vseh, pač pa kot enako obravnavanje enakih dejanskih stanj. Za kršitev te pravice, ki se v postopkih pred sodišči kaže kot pravica do enakega varstva pravic iz 22. člena Ustave, bi torej lahko šlo le, če bi sodišče enaka dejanska stanja brez navedbe utemeljenega razloga neenako obravnavalo. Za tak primer pa v obravnavani zadevi ne gre. Pritožnik tudi ne zatrjuje, da bi sodišče odstopilo od ustaljene in enotne prakse in v njegovem primeru odločilo drugače, kot sicer odloča v enakih primerih.

7. Pritožnik sodiščem očita kršitev 22. člena Ustave zaradi zavrnitve njegovega dokaznega predloga za poizvedbo pri nosilcu avstrijskega zavarovanja o tem, katera zavarovalna doba in v kolikšnem trajanju je bila upoštevana pri odločanju. Za sodišče iz te ustavne pravice izhaja obveznost, da dokazne predloge strank pretehta in predlagane dokaze, če se nanašajo na dejstva, ki so v sporu pravno relevantna, izvede. Vendar pa to ne pomeni, da ima pravdna stranka pravico do izvedbe vseh dokazov, ki jih predlaga. Če sodišče razumno oceni, da nekateri predlagani dokazi oziroma dejstva, ki naj se z njimi ugotovijo, za odločitev v sporu niso odločilni, ali da je neko dejstvo že dokazano,

³ Ustavno sodišče je presojalo stališče sodišč, da oseba, ki je pravico do izbire med pokojninami že izčrpala pri drugem nosilcu zavarovanja, ne more več izbirati.

nadaljnjih dokazov ni dolžno izvajati. Zadošča, da sodišče dovolj prepričljivo in izčrpno obrazloži, zakaj dokaznim predlogom stranke ni sledilo.

8. Ob navedenih izhodiščih se pritožnikovo zatrjevanje, da mu je sodišče kršilo pravico iz 22. člena Ustave, ker naj bi brez obrazložitve zavrnilo njegov dokazni predlog, izkaže kot neutemeljeno. Kot je razvidno iz prvostopenjske sodbe, je sodišče zavrnilo predlagani dokaz, da se od avstrijskega nosilca zavarovanja pridobi dokazilo o upoštevanju dobi z razumno obrazložitvijo, da je že iz ostalih dokazov jasno razvidno, da je bila pritožniku pokojnina v Republiki Avstriji priznana tudi na podlagi slovenske dobe. S takšno oceno se je strinjalo tudi pritožbeno sodišče, ki je poudarilo, da iz obrazca YU/A 15 jasno izhaja, da je bila upoštevana tudi slovenska doba, pri čemer je tudi avstrijski nosilec zavarovanja v dopisu z dne 10. 5. 2011 izrecno potrdil, da sta bili javljeni skupni slovenska doba in doba v Bosni in Hercegovini. S takšno utemeljitvijo zavrnitve dokaznega predloga kot nepotrebne se je strinjalo tudi Vrhovno sodišče. Iz enakih razlogov sodiščem tudi ni bilo treba ugotavljati, ali je bil obrazec YU/A 15 dejansko posredovan avstrijskemu nosilcu zavarovanja. Očitki kršitve 22. člena Ustave zato niso utemeljeni.

9. Ker očitno ne gre za kršitev človekovih pravic, kakor jih zatrjuje pritožnik, senat Ustavnega sodišča ustavne pritožbe ni sprejel v obravnavo.

C.

10. Senat Ustavnega sodišča je sprejel ta sklep na podlagi drugega odstavka 55.b člena ZUstS v sestavi: predsednica senata Jasna Pogačar ter člana dr. Špelca Mežnar in Marko Šorli. Sklep je sprejel soglasno.

Jasna Pogačar
Predsednica senata